

14.10.2021

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta
HaV(at)eduskunta.fi

Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus (STEA) lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi arpajaislain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 135/2021 vp)

Viite HE 135/2021 vp

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta on pyytänyt Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskuselta (STEA) lausunnon hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi arpajaislain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 135/2021 vp).

Esityksen keskeinen sisältö

Esityksen tavoitteena on ehkäistä ja vähentää rahapelaamisesta aiheutuvia taloudellisia, sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja lisäämällä arpajaislakiin tätä tavoitetta tukevia uusia säännöksiä. Esityksellä tavoitellaan myös rahapelitoiminnan valvonnan ja pelaajien oikeusturvan vahvistamista. Lisäksi esityksen tavoitteena on vahvistaa yksinoikeusjärjestelmän kykyä ohjata kysyntää arpajaislailla säänneltyyn rahapelitarjontaan rahapelihaittojen ehkäisyn ja vähentämisen edelleen tehostamiseksi.

Esityksen mukaan arpajaislakiin lisättäisiin säännökset Veikkaus Oy:n rahapeliin pelaamiseksi edellytettävästä pakollisesta tunnistautumisesta sekä Veikkaus Oy:n rahapeliin toimeenpanosta kertyvän peli- ja pelaajatieiden hyödyntämisestä. Lakiin lisättäisiin myös säännökset arpajaislain vastaisten rahapeliin markkinoinnin johdosta annettavan kieltopäätöksen antamisesta luonnolliselle henkilölle. Lisäksi säädettäisiin hallinnollisen seuraamusmaksun määräämisestä arpajaislain vastaisesta markkinoinnista. Arpajaislaissa säädettäisiin myös arpajaislain sääntelyn ulkopuolisen rahapelitarjonnan saavutettavuuden rajoittamiseksi maksuliikenne-estoista, jotka kohdistettaisiin rahapelejä arpajaislain vastaisesti markkinoiviin rahapeliyhtiöihin. Myös Veikkaus Oy:n markkinointia ja rahapeliin toimeenpanon valvontaa koskevia säännöksiä täsmennettäisiin ja lakiin lisättäisiin säännökset raha-automaattien sijoittelusta ja omavalvonnasta. Lakiin lisättäisiin myös säännökset Veikkaus Oy:n mahdollisuudesta perustaa yritysten välistä liiketoimintaa harjoittava tytäryhtiö muuta kuin rahapelitoimintaa varten sekä perustettavan tytäryhtiön toimintaa koskevista edellytyksistä ja rajoituksista.

Muun kuin rahapelitoimintaa koskevan sääntelyn osalta arpajaislain bingopelin toimeenpanoa ja valvontaa koskevia säännöksiä muutettaisiin pidentämällä määräaikoja, jotka koskevat bingopelin voittojen enimmäisarvon seuranta-aikaa ja tilityksen antamista.

14.10.2021

Lisäksi ehdotetaan tehtäväksi arpajaislain muutosten johdosta välttämättömät muutokset henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annettuun lakiin, rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annettuun lakiin, oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annettuun lakiin sekä sakon täytäntöönpanosta annettuun lakiin.

Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskuskuksen (STEA) lausunto

STEA pitää hallituksen esitystä huolellisesti ja perusteellisesti valmisteltuna. STEA katsoo, että ehdotettu sääntely on arpajaislain tavoitteiden saavuttamiseksi tarpeellinen. Ehdotettuja sääntelykeinoja ja niiden vaikutuksia on arvioitu kattavasti ja monipuolisesti.

STEAn näkemyksen mukaan ehdotettu rahapelaamisen sääntely on keinovalikoimaltaan monipuolinen, ja sääntelyllä ehkäistään ja vähennetään entistä tehokkaammin rahapelaamisesta aiheutuvia haittoja, samalla kun Veikkaus Oy:n asemaa ja toimivaltuuksia selvennetään. Tässä erityisen merkityksellisinä keinoina STEA pitää yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolisen pelitoiminnan ja sen markkinoinnin estämistä koskevia toimia. STEAlla ei kuitenkaan tässä yhteydessä ole kompetenssia arvioida ehdotettujen keinojen riittävää tehokkuutta tulevaisuudessa. STEA katsoo, että ehdotettujen keinojen tehokkuuden arvioimiseksi tulevaisuudessa tulee varata riittävästi resursseja.

STEA on jo aiemmin pitänyt kantanaan, että arpajaislain muutoksilla ei tule vaarantaa sosiaali- ja terveysjärjestötoiminnan perusrahoitusta enempää kuin on välttämätöntä lakimuutoksella tavoiteltavien pelihaittojen vähentämiseksi. Rahapelien tuotolla toimiville edunsaajille tulee varmistaa ennustettava, vakaa ja edunsaajien autonomiaa turvaava riittävä rahoitus. Vuonna 2021 STEA-avustuksia myönnettiin 362,4 miljoonaa euroa, joka oli 22,6 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuonna 2020.

Valtioneuvosto on 26.8.2021 asettanut pääministerin esityksestä määräaikaisen hankkeen, jonka tehtävänä on laatia ehdotus uudeksi rahoitusmalliksi rahapelituotoilla rahoitettujen toimintojen rahoittamisesta vuoden 2024 alusta lukien. STEAn näkemyksen mukaan myös arpajaislain uudistustyössä tulisi seurata, miten kyseisen hankkeen työ etenee, ja min-käläisiin tuloksiin siinä ollaan pääsemässä. Jos mahdollista, tulisi arpajaislain uudistustyön aikatauluja täsmäyttää rahoitusmallihankkeen vastaaviin.

Rahapelituottojen käyttäminen STEA-avustuksina yleishyödylliseen toimintaan on tehokas tapa edistää terveyttä ja sosiaalista hyvinvointia Suomessa. STEA-avustuksia saavat paikalliset, alueelliset ja valtakunnalliset

14.10.2021

sosiaali- ja terveysalan järjestöt toimivat koko maassa. Järjestöjen toimintaan osallistuvien joukko on laaja.

STEA-avustuksilla toimivien järjestöjen auttamistyön ytimeen kuuluu vapaaehtois- ja vertaistukitoiminta sekä erilaiset matalan kynnyksen paikat. Järjestölähtöinen toiminta on ihmisläheistä, ja se tavoittaa myös ole-massa olevien palvelujen ulkopuolelle jääneitä. Sosiaali- ja terveysalan järjestöt osallistuvat aktiivisesti yhteiskunnalliseen keskusteluun, antaen äänen myös niille, joiden on vaikeaa saada ääntänsä muuten kuuluviin. Järjestöjen asiantuntemusta käytetään myös hyväksi esimerkiksi lainval-mistelussa ja hoitosuosituksia uusittaessa.

Koronapandemian myötä monen järjestön kohderyhmään kuuluvan ti-lanne on entistä heikompi ja tukea ja apua tarvitaan jatkossa vielä enem-män. Järjestöjen merkitys myös sote-uudistuksen myötä muodostuvissa rakenteissa on tärkeä. Järjestöjen toiminta yhteistyössä maakunnallisten sote-järjestäjien kanssa tukee sote-tavoitteiden toteutumista, hyvinvointi-palveluja, kansalaisten osallisuutta sekä eriarvoisuuden vähentämistä. Samalla kuitenkin sosiaali- ja terveysjärjestöjen muu varainhankinta on usein erittäin haastavaa.

Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustusasioden neuvottelukunta on 20.10.2020 lausunnossaan nostanut esiin, että yksi keino sopeutua Veik-kauksen tuoton alenemaan on siirtää julkiseen budjettiin ainakin niiden toimintojen rahoitus, jotka sinne juridisesti kuuluvat. Mahdollisissa rahoi-tuksen siirroissa on pystyttävä varmistamaan, että julkisen vallan vas-tuulle kuuluva toiminta järjestöissä jatkuu saumattomasti varmistaen, ettei palveluihin synny katkoksia, jotka aiheuttaisivat toiminnan kohderyh-mille haittoja.

SOSIAALI- JA TERVEYSJÄRJESTÖJEN AVUSTUSKESKUS

Hanna Heinonen
johtaja

Markus Latvala
lakimies